

# Ernstige gedragsproblemen

## 1 Feiten en cijfers

Bij zo'n 2% van de jeugdigen tussen de 4 en 18 jaar komt een gedragsstoornis voor (CD). Daarnaast heeft zo'n 3% last van een oppositioneel-opstandige stoornis (ODD). Ook zijn er kinderen waarbij de problemen niet ernstig genoeg zijn voor een formele diagnose, of waarbij de diagnose nog niet is gesteld. Over hoeveel kinderen dit precies gaat is niet duidelijk. Wat al deze kinderen gemeen hebben is dat hun gedragsproblemen zorgen voor ernstige belemmeringen voor henzelf en hun directe omgeving. Zo hebben ze moeite met het aangaan van vriendschappen en hebben ze snel problemen op school. De *Richtlijn Ernstige Gedragsproblemen* gaat over kinderen en jongeren met deze problematiek en hun directe omgeving.

*'Jeugdigen met ernstige gedragsproblemen hebben moeite met het aangaan van vriendschappen en hebben snel problemen op school.'*

## 2 De richtlijn

In de richtlijn wordt uitgebreid stilgestaan bij het **signaleren en vaststellen** van ernstige gedragsproblemen. Diverse instrumenten die kunnen worden gebruikt voor de eerste onderkenning van gedragsproblemen worden genoemd. Ook wordt beschreven hoe het diagnostisch proces eruit zou moeten zien. Daarnaast wordt gekeken wanneer er géén sprake is van ernstige gedragsproblemen, want veel kinderen vertonen immers ook normaal lastig gedrag.

Na het vaststellen van ernstige gedragsproblemen is het van belang de **juiste hulp** in te zetten. De meeste resultaten worden behaald bij kinderen tot 12 jaar. Wees er dus snel bij! Bij deze groep kinderen worden de beste resultaten bereikt met intensieve gedragstherapeutische oudertrainingen. Soms wordt bij kinderen vanaf acht jaar ook aanvullend cognitieve gedragstherapie aangeboden. Voor kinderen vanaf twaalf jaar is een combinatie van cognitieve gedragstherapie in en brede interventies in het gezin de beste optie.

Ook besteedt de richtlijn aandacht aan de **opvoedvaardigheden** die **beroepsopvoeders** kunnen inzetten bij kinderen die verblijven op een leefgroep, aanvullend op interventies gericht op kind of gezin. In het hoofdstuk **cognitief gedragstherapeutische principes** wordt besproken hoe jeugdzorgwerkers de cognitieve vaardigheden van jeugdigen kunnen vergroten, om zo het effect van de gedragstherapie te vergroten.

Een belangrijk risico dat jeugdigen met ernstige gedragsproblemen lopen, is dat zij door deze problemen tijdelijk uitvallen op school of hun **schoolloopbaan** beëindigen zonder diploma of startkwalificatie. Daarom is het belangrijk dat jeugdzorgwerkers in contact treden met school, en gezamenlijk met ouders, jeugdige en school de juiste ondersteuning inzetten, zoals een interventie in de klas.

## 3 Lessen uit de praktijk

Professionals van Lindenhorst-Almata, Entréa en Spirit participeerden in de proefinvoering van de *Richtlijn Ernstige Gedragsproblemen*. Hieruit is gebleken dat professionals veel uit de richtlijn herkennen, alhoewel ze (nog) niet alles toepassen.

Het minst bekend is het hoofdstuk over cognitief gedragstherapeutische principes. De professionals staan achter de inhoud van de richtlijn en zien dit niet als 'iets nieuws' voor de sector. Als kritisch punt geven ze aan dat het werken met de richtlijn stigmatiserend kan zijn. Het blijft dus belangrijk om flexibel om te springen met de richtlijn, afhankelijk van de cliënt die je voor je hebt zitten.

De proefinvoer legde ook een aantal inhoudelijke knelpunten bloot, zoals aanbevolen interventies die niet beschikbaar bleken binnen de organisatie of bij samenwerkingspartners, of ouders die bepaalde interventies afwezen. Ook de moeizame samenwerking met scholen was een belangrijk knelpunt.

Het toepassen van opvoedtechnieken door de medewerkers zelf is niet nieuw, maar nu ze in de richtlijn staan zijn ze er extra alert op. De professionals geven aan dat het wel nodig is om hier continue aandacht voor te hebben, bijvoorbeeld middels coaching, werkbegeleiding of intervisie.

#### 4 Tips voor implementatie van deze richtlijn

- ▶ Zorg voor beschikbaarheid van de aanbevolen interventies die in de richtlijn worden benoemd.
- ▶ Maak een sociale kaart van het aanbod in de regio, zodat professionals zicht hebben op waar bepaald aanbod aangeboden wordt.
- ▶ Zorg voor training/coaching/scholing op onderdelen die nog niet vaak worden uitgevoerd omdat professionals dit lastig of complex vinden
  - Gezamenlijke besluitvorming: samen met ouders en jeugdigen problemen en resultaten bespreken en beslissingen nemen, ouders motiveren voor best beschikbare hulp.
  - Opvoedtechnieken voor groepsoepvoeders.
  - Cognitief gedragstherapeutische principes.
- ▶ Laat professionals uitwisselen over hoe de samenwerking met school beter kan worden vormgegeven.
- ▶ Zorg dat professionals feedback krijgen op het werken met de richtlijn in bijvoorbeeld werkbegeleidingsgesprekken of teammomenten.
- ▶ Zorg ervoor dat er binnen de organisatie een aanjager van de invoering van deze richtlijn is, zodat professionals ergens terecht kunnen met hun vragen.
- ▶ Zorg ervoor dat kennis en expertise over de richtlijn beschikbaar is voor alle professionals binnen de organisatie. Hierbij is van belang dat goed wordt samengewerkt en kennis wordt gedeeld.

#### Meer tips

Implementatie is een systematisch proces, waarover we veel meer tips kunnen geven. Meer weten? Bekijk op onze site de tool '[format voor een implementatieplan](#)'.

Bekijk voor meer informatie [www.richtlijnenjeugdhulp.nl](http://www.richtlijnenjeugdhulp.nl).

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming zijn een initiatief van:

